

Meddah

Süruri

BIYOĞRAFİSİ :

Doğ: 1870 - 1934

Başarılı Medahların sonuncusudur. Birçok taklitli hikâyeler yaratmıştır. Ramazanlarda İstanbul, İzmir, Bursada halka hikâyeler anlatırdı. Bursada kalp sektesinden öldü.

HARIKULÂDE güzel taklitli monologlarla bir devri kahkahalara doğan Süruri Efendi; aynı zamanda, oldukça düzgün ifadesi olan, bir mizah yazarıydı.

Ömrünün son yıllarında, eski sahne hayatında söylediği monologları, eğlenceli skeçler halinde, halk önünde, meselâ bir kahve, yahut gezici tiyatro sahnesinde tekrarıyarak alkış toplar, verilen cüz'î paralarla mütevazi ömrünü yaşardı.

Onu mütareke yıllarında Sirkeçide Osmaniye Otelı altında ki kahvehanede tuhaf hikâyeler anlatıp taklitler yaparken dinlemiştim. Diyebilirim ki merhum aktör Hazım ve Naşit'ten usta bir san'atçıydı.

Uzunca boylu, gayet şişman, başı — traş edilmiş hissini verecek kadar — saçsızdı. O devirde bıyıklarını ilk defa traş edenler arasında o da vardı.

Şişmanlık dolayısıyla çok terlediğinden skeçlerine başlamadan önce, büyük mendilini çıkarıp şöyle omuzuna atar, zaman zaman alıp alını silerek başlardı söze... Artık güler, kahkahadan katılırdınız.

O; tiyatrosu, mahalle kahvesi; sahnesi sandalye ve biricik aktörü de kendisi olan tek kişilik bir tiyatro kumpanyasıydı. Hikâyelerini, monologlarını dinleyenler onun ne değerli san'atçı olduğunu bilirler.

Arab, Acem, Yahudi, Ermeni, Rum, Çingene ve sonra bir

çok vilâyetler halkının dil taklitlerini yapardı. Hele Karamanlı, Kayserili taklidi onun ağızında kemalini bulmuştu. Sururi Efendiye bazıları «Meddah Sururi» derse de, bu meddah kelimesi onu aşağılık bir şaklaban gibi gösterdiğinden, efendi sözünü kendisine daha lâıyk bulurum. Çünkü cidden terbiyeli bir İstanbul Efendisiydi ve aynı zamanda bir mizah yazarıydı o...

Bursa'da 76 yaşında kalb sektesinden vefat eden Sururi Efendinin bir çok mizah dergilerinde çıkmış eserlerinden, aşağıda seçtiğimiz parça en güzellerinden biridir. Vaktile, İstanbul Valisi Haydar Bey tarafından, şimdi Hürriyet Meydanı adını alan eski Beyazıt Meydanında büyük, yuvarlak bir havuz yaptırılmıştı.

Avrupa'da, bilhassa Roma'da sık sık rastlanan havuzlar kadar büyük olan bu güzel eserin şimdi yerinde yeller esmekte, fakat Sururi'nin su yazısı bize daima onu hatırlatmaktadır:

BEYAZIT HAVUZU

AYIP değil ya, nasılsa şimdiye kadar bir yolum düşüp de Beyazıt havuzu... görememişim. Geçen akşam bilhassa bunun için gittim ve çok şükür dünya gözülle, dillere destan olan, bu meşhur havuzu görmek bana da nasip oldu.

Tarafız söyleyebilirim ki, cidden güzel... Hele o fıskiyyeden fıskıran sular akşam üstü pek lâtif manzara teşkil ediyor.

Etrafa epeyce de kalabalık vardı. Aralarına sokularak kulak misafiri oldum. Bir taraftan akşam serinliğinde havuzun güzel manzarası, diğer taraftan işittiğim tuhaf sözler beni epeyce eğlendirdi. Şöyle konuşuyorlardı:

Bir yaşlı adam:

— Güzel oldu; güzel oldu ama, bir kusuru var! Bu havuza göre balık ister. Meselâ hiç olmazsa torik büyüklüğünde balık koymalı ki, zevki çıksın; öyle değil mi?

Rumelili olduğu kıyafetinden ve dilinden anlaşılan biri:

— Ne yanda o Fülûbe (Filibe) deki avuz (havuz)?.. Bûle avuz mu olur, ba?.. İçinde kurbacık bilem yok... Fülûbede sabahdan kalktın mı, beş yüzü birden danelar gibi bârır de (bağırır da) adamın keyfi geir, ha canımı!..

— Ne bahıpsın buna?.. Bizim Tahrandaki bilesi havuzlar vardı, onların yanında bu havuz bir damla su kimindii.. Tahrandaki havuzda on yeddi ada, elli seççiz vilâyet, yetmiş milyen köy vardı!.. Derununda (içinde) direknotla (dritnotla) dolayırdı ağa!..

Bir Arnavut:

— Nasın olur bre kardaş?.. Bu kadar büyük havuz olur mu, bre?.. Demeççi efenzim balıklar da ho kadar büyük, öyle mi?..

— Ne diyersen, burada tuttuhanı balıklar Tahranın hamsi balıklarıydı!

Bu konuşmayı dinliyen bir Yahudi:

— Aşkolsun be... Bu hamsileri tuzlamak için Ayasofya Camisi kadar fuçi lâzım!..

İki küllhanbeyi:

— Ulan Recep be... Bu ölüsü tenekeli tramvay yolunu bu havuzun etrafından hâlâ kaldırmadılar. Bir biçimsiz oluyor ki..

— Ulan hımbıl, o yolu buraya boğuna koymadılar. Bu tramvay kumpanyası çok kıyak şey... Meğerliyim bu yol havuzu tutuyormuş. Yol olmasa havuz dağılırmış!..

— Neden dağılıyormuş, hırpo

— Neden mi?.. Düşün be, çembersiz fiç; olur mu?.. Bu tramvay yolu da havuzun çemberi iste!..

Sırtında kavun küfesi duran bir Arapkirli:

— Ule, şu havuz ahan burada eyle güzel oldu ki, heç menendi yoh... Bu havuzu alsam da Arapkirin İstirik ovasına, çamların dibine goyasım geldii..

İki şık bey :

— Monşer; belediye düşünemedi; burasını banyo yeri yapmalıydı. Florya'ya kadar gitmiye hacet kalmazdı!..

• Bir ihtiyar adan.

— Bu havuz rana oldu doğrusu.. Lâkin bir noktada nasılsa gaflet ettiler: Madem ki bu su içmiye salihdir, kırk elli kadar mağrapa koysalarda da, gelen giden içseydi!.

Bir Yahudi:

— Bu suyu şişe şişe doldurup satsak alan olur mi?..

— Bilmem ki... Terkos suyu olduğu için, içlebilir. Elbet alan da olur!..

— Maşallah, maşallah.. Bedava doldur dolur sat... Mademki para almıyorlar içeyim sundan, niye şişe suyu alıp on kurus vereyim!..

Yahudi, bedava bulduğu suyu eğilip kana kana içti. Bu sırada bir külhanbeyi Yahudiye seslendi:

— Afiyet olsun, bezirgân... Ama bak, içtiğin suya ne yaptı şu çocu!..

Bedavacı Yahudi başını döndürünce, ne görsün: Kendisi su içerken, küçük bir çocuk havuza yaklaşmış çış etmiyor mu!..

